

"Middeleeuwse medicijnen zijn geen kwakzalverij"

Gazet van Antwerpen *,
Za. 04 Apr. 2015, Pagina 26

Zeker weten? Het antwoord op een wetenschappelijke vraag die u zich deze week zou kunnen stellen. Wetenschappers ontdekken middel tegen ziekenhuisbacterie Een middeleeuws brouwsel, gefabriceerd uit prei, look en stierengal, blijkt vandaag een probaat medicijn te zijn tegen de dodelijke ziekenhuisbacterie MRSA. Geen aprilgrap, want het middel werd door Britse ...

Zeker weten?

Het antwoord op een wetenschappelijke vraag die u zich deze week zou kunnen stellen.

Wetenschappers ontdekken middel tegen ziekenhuisbacterie

Een middeleeuws brouwsel, gefabriceerd uit prei, look en stierengal, blijkt vandaag een probaat medicijn te zijn tegen de dodelijke ziekenhuisbacterie MRSA. Geen aprilgrap, want het middel werd door Britse en Amerikaanse wetenschappers al met positief resultaat uitgetest op muizen.

Het recept komt uit Bald's Leechbook, een van de oudste middeleeuwse medische manuscripten, en werd als medicijn aanbevolen tegen een oogziekte. De bereiding van het middel heeft vandaag veel weg van kwakzalverij: "Neem een gelijke hoeveelheid prei en look en stamp die fijn.

Neem wijn en stierengal. Laat het negen dagen staan in een koperen pot." Een team van onderzoekers van de universiteit van Nottingham fabriceerde de zalf opnieuw en hun collega's uit Texas deden er proeven mee op muizen. Tot hun grote verbazing bleek het 'walgelijk, stinkend slijm' een killer te zijn van de dodelijke MRSA, een superbacterie die tegen bijna elk antibioticum resistent is.

"Het resultaat verrast me niet", zegt Bob Van Hee, emeritus hoogleraar in de heelkunde en de geschiedenis van de geneeskunde aan de UAntwerpen. "In de oudheid, middeleeuwen en nieuwe tijd werden veel pillen en zalfjes gemaakt op basis van ervaring en intuïtie. Door de eeuwen heen ondervonden onderzoekers dat bepaalde planten, kruiden of bessen een bepaalde invloed hadden op het menselijk lichaam. Die actieve werking heeft men benut: ze hebben er geneesmiddelen van gemaakt."

b De middelen mogen dus niet zomaar afgedaan worden als kwakzalverij?

Het zou compleet onjuist zijn om alle geneeskunde uit de Grieks- Romeinse tijd of

uit de middeleeuwen als kwakzalverij te omschrijven.

Al in de 18de eeuw stelden wetenschappers vast dat een aantal van die geneesmiddelen echt werkten. Ik bestempel het als empirische geneeskunde, een werkwijze die wij overigens nog steeds toepassen. Er zijn nog steeds behandelingen die zonder dat ze 'evidence based' (gebaseerd op kwalitatief wetenschappelijk onderzoek, red.) zijn, worden toegepast.

b Is dit een uniek voorbeeld of zijn er nog medicijnen uit het verleden die vandaag hun nut bewijzen?

Een erg mooi voorbeeld is het gebruik van het vingerhoedskruid, of digitalis. Daarin zit 'digitaline', een stof die een beduidende werking heeft op de hartfunctie. Die werking is pas in de 18de eeuw wetenschappelijk aangetoond, maar dit product is vandaag nog altijd als 'digitalispreparaat' voor hartpatiënten op de markt. Het is het typevoorbeeld van een kruid dat in de volksgeneeskunde gebruikt werd en geëvolueerd is tot geneesmiddel. Trouwens, nog veel andere kruiden die destijds werden gebruikt, worden nu nog steeds in de alternatieve geneeskunde toegepast. b Maakt dit recept tegen de ziektehuishuisbacterie ook kans om als medicijn op de markt te komen?

Als dit product effectief de eib eib medische geschriften nog veel dergelijke recepten te ontdekken zijn?

Ongetwijfeld. Er zijn heel veel middeleeuwse manuscripten die nog onderzocht moeten worden.

Maar het is vaak al voor paleografen een grote opgave om het geschrift te ontcijferen, laat staan dat de teksten nadien nog vanuit medisch oogpunt bestudeerd moeten worden. Wat ik enorm betreurt, is dat in België het vak geschiedenis van de geneeskunde aan vrijwel alle universiteiten is afgeschaft, omdat de studie ervan geen financieel gewin brengt. Het gevolg is dat we niets meer leren uit de geschiedenis. Dit voorbeeld toont aan dat dat een fundamentele vergissing is. b n - kt fel. tueschwat en, ijnoor Dat . In hen ns. in geste gen Alunwe iet pellke ng uiten de e ten

EN ■